

Izhaja vsak četrtek in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštine proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

Ivan Vesenjaki:

Odkrito in odločno naprej!

Zadnje tedne je slovensko, hrvaško in srbsko časopisje vseh struj in strank polno ugibanj in razprav o tem, kakšno zvezo sta sklenila predsednik vlade Velja Vukičević, in voditelj naše SLS, dr. Korošec.

Naši možje in cela poštena slovenska javnost sicer dobro ve, da ni bilo in ne bo nikdar slabo in škodljivo za državo in za naše ljudstvo, kar sklepa naš voditelj, ki dela vedno z vednostjo in v soglasju z yodstvom, vendar hočemo na kratko označiti velik pomen dogovora med dr. Korošcem in Vukičevićem, da vsi naši pristaši vidijo, kako resno, vztrajno in premišljeno gremo za uresničitvijo lepih in plemenitih ciljev naše stranke.

Kaj je jedro dogovora?

Ze pred leti so srbski kmetje-poslanci z nami hoteli ustvariti ožje zveze, ker so videli in spoznali nesebično, napredno gospodarsko in izobraževalno delo naših organizacij. Rajni Pašić pa je s svojo politiko ožjo sodelovanje onemogočil, kakor je onemogočil tudi Radič uspešno delovanje z Davidovičem in Marinkovičem leta 1924 in kakor so onemogočili s svojimi stalnimi intrigami delovanje Uzunovičeve vlade letos nekateri takoiimenovani pašičevci. Še le sedaj so razmere dozorele tako, da lahko stopimo v tesnejše zveze z radikali in da je naš voditelj zamogel skleniti in naposled skleniti dogovor z ministrskim predsednikom Vukičevićem. Jedro ali bistvo tega dogovora pa je, da stopi po volitvah zastopstvo SLS z zastopstvom narodne radikalne stranke v ožjo taktično-politično zvezo, ki bo predstavljala ne samo v naši jugoslovanski javnosti, temveč pred svetom enotno voljo v politiki, to je: v delu za ljudstvo in državo.

Cilji sodelovanja

so najplemenitejši in najlepši. Mi hočemo streti in iztrebiti za vedno vse, kar je gnjilo in pokvarjeno ter škodljivo državi in ljudstvu. Mi hočemo odpraviti vsako nasilje in zlorabo državne oblasti ter uvesti resnični demokratizem. Zavladata mora pri nas do popolnosti zakonitost in red. V to svrhu je treba zboljšati upravo in notranjo ureditev države po potrebah ljudstva v smislu najširših samouprav. Naša jugoslovanska narodna država mora biti gospodarsko močna in napredna, v upravi pa solidna in vsem pravična.

Januš Golec:

Doživljaji enega dneva.

Kajpada sem silil po odpustu iz vojaške službe s svojim nesrečnim nosom na očetovem domu v gospodarstvo. Leta 1918 smo imeli že malo živine in pičlo gnoja. V neki nemško gospodarski razpravi sem čital, da uspeva ajda brez gnojenja, ako jo omočiš pred setvijo z gnojnico, kateri je primešana primerna količina pepela. Za to najmojdernejšo setev v medvojnem času sem pridobil našega že rajnega mlinarja, ki je razumel pri hiši najbolj posle setve. Imeli smo ravno taisto leto občega pomanjkanja izvanredno veliko semenske ajde, katero smo dajali sosedom daleč po okolici. Vsi drugi so gnojili po običajni navadi in potem šele sejali ajdo; midva z mlinarjem sva se ravnala po gospodarsko naprednem, zgoraj omenjenem receptu.

Ajda kmalu vzklije ter pokuka izpod zemlje. Gledat sem hodil jutro za jutrom na naše z ajdo posejane njive, — niti perinke zelenja! Sosedje, ki so zaupali zemlji isto seme kot jaz, so se veselili pedenj visoke ajde; naše njive so bile gole. Mati so me vedno izpraševali, kolika že je neki naša ajda, zasukal sem odgovor tako, da nisem priznal, da sva z mlinarjem zastupila že pred setvijo seme na smrt. Izgubil sem že ves up, da bo sploh kaj pognalo iz zemlje, ko je zaneslo nekaj mater na ogled po celom posestvu.

Si lahko predstavljate skrbno kmetsko gospodinjstvo, kako jej je bilo pri srcu, ko ni zagledala po celih treh tednih na obširnih njivah niti enega ajdovega stebelca! Kaj vse sem čul ono usodopolno jutro iz materinih ust, ne bom popisoval. Izbruhu upravičene nevolje so sledili potoki solz, kaj bo na zimo, ko ne bo ajdovega kruha. Prejel sem najstrožjo prepoved, da se nimam več vtikati v gospodarske zadeve, kjer ne razumem nič in so moje novotarije le v škodo. Celo ploho ostrih naukov sem poslušal skesano brez ugovora, ker so imeli mati prav in je zaskrbelo tudi mene, kako bomo izhajali brez ajdovega zrnja. Ko so zaloputnili majka vrata na moji sobi, sem sklenil, da ostavim dom in se podam na daljši izprehod. Bil sem prepričan, da bo minula mater srditost, ako me ne bo videla en dan.

Kar brez pravega cilja kaj in kam sem zavil izpred domače hiše po kolovozu ter po cesti v smeri proti St. Petru pod Sv. gorami. Bil je lep poletni predpoldan. Med ho-

Tako bosta pod žezlom naše narodne dinastije v njej zavladata med državljani zadovoljnost in ponos. Pojačala se bo prava in čista jugoslovanska državljanska samozavest pri vseh državljanih. Pravična razdelitev pravic in dolžnosti, bremen in ugodnosti na vse pokrajine in na stanove zamore roditi pri našem jugoslovanskem poštenem ljudstvu le najboljši sad in takšno stremljenje zamore tudi edino med njimi najti najlepši odmev. Zato gremo mirno, odkrito in odločno na delo.

In jamstvo za izvršitev?

Jamstvo za izvršitev nam dajata osebnosti, ki sta ta prijateljski dogovor sklenili in vsi tisti, ki njih težnje podpirajo. Gotovo vsi pristaši SLS z veseljem pozdravljajo ta korak in s ponosom gledajo nanj, saj je naš voditelj s tem ustvaril vse predpogoje, da se bodo želje in zahteve našega slovenskega krščanskega ljudstva v čim večji meri uresničile ravno s tem, da sodelujemo. G. ministrski predsednik Velja Vukičević pa je tudi znan poštenjak, skromen in odločen iz šole slovenskega prijatelja in ustanovnika radikalne stranke, znanega državnika poštenjaka Stojana Protiča. G. Vukičević je skupaj z Ljubom Jovanovičem in drugimi imel samozavest in korajžje, da je nastopil proti korupciji in proti Pašičevi in Pribičevićevi politiki. On je v družbi z Uzunovičem in njegovimi prijatelji. Prepričani smo, da bodo vsi ti zvesto in pošteno v smislu dogovora služili domovini in narodu.

Ali je ta dogovor proti komu?

Dogovor ni politično naperjen proti nikomur, ki hoče iskreno sodelovati za uresničenje označenih ciljev. Zato je naravnost nerazumljivo in smešno, zakaj nekateri zavijajo in intrigirajo. Mi dobro vemo, da je tudi med Davidovičevimi demokrati razširjena volja, sodelovati na tem programu. Seveda pa tudi vemo, da ne morejo in ne smejo sodelovati tisti, ki so znani kot korupcionisti in nasilneži. Jaz mislim, da vsak razume, zakaj kričijo. Toda naj je komu to ljubo ali neljubo, mi bomo šli odkrito in odločno svojo pot naprej. Iz vrta moraš izgnati svinje, iz državne uprave in vpliva nad njo pa korupcioniste in nasilneže. Le tako imaš red!

jo sem pozabil kmafu na debelo polomijo z ajdo, se zamislil v čisto nekaj drugega in motril okolico. Pogled mi je obvisel na razvalinah gradu Kunšberg. Tisoč in tisočkrat sem jih že gledal od daleč, a nikdar se nisem bil na stožastem hribu, raz katerega je zrl stoletja bahavo po Obsotel-ski dolini grad Kunšberg. Sramota, da kot domačin še nisem preiskal teh razvalin!

Pospešil sem korak in zavil pred St. Petrom proti Sotli v smeri proti Kunšbergu. Dohod do razvalin je lahek in razgled s hriba nekaj bajno lepega. Vidiš pred seboj celo Obsotelso dolino z vašmi, gozdčiči, polji ter grički, ki so vsi posuti z vinogradi. Pozdravljajo te cerkve ter cerkvice, razvaline gradov in še dobro ohranjen podčetrtečki grad. In po tej tako bogati ter pristrčni dolini se vije leno Sotla z jezi ter mlino. Kot stražarji doline se ti klanjajo srednje visoki hribi, ki zelenijo proti nebu v bukovih in smrekovih gozdovih. Užitek razgleda z gradišča Kunšberg je nekaj nepopisno blaženega in bi človek najrajši stegnil roko po čeli dolini in jo božal ter mehko gladil kakor glavico in ličice nedolžnega otroka. Vsak, ki je že zrl enkrat s Kunšberga ob Sotli navzgor, mi bo pritrdil, da je res še veliko več, nego sem beležil v teh vrstah. Žalibog se zme-ni le malokdo za to razgledno točko in največ radi tega, ker so oddaljeni ti kraji preveč daleč od železniškega prometa.

Ko sta se napila oko in srce balzama razgleda, sem jo mahnil v notranjost razvalin. Grad je moral biti zelo prostoren, je ohranjenega še precej zidovja in oni razglelni štiriočlani stolp pa popolnoma. Na sredini je obširno dvorišče in spodaj so ostanki globokih kleti. Gradišče je poraščeno z grmičevjem ter mahom in je najti prav vabljive koticke med razvalinami za odpočitek.

V tak senčnat kot sem zložil svoje ude, se potapljal v razgled ter sanjari o preteklosti teh mogočnih zidin, po katerih kljujejo že stoletja: veter, dež, vročina ter mraz, a jih ne morejo uničiti ter zvaliti v dolino. Iz teh ugibanj me je vzbudilo brenčanje velike muhe, ki se je spuščala proti meni iz smeri grajskega dvorišča. Pogled na brenčajoči polet muhe me je iztreznil bliskoma, stresel sem se v strahu po celom telesu, dober streljaj od mene je počival v krogu tolpa — tolovajev!

V kotu meni ravno nasproti je bila tratica ob zidu, na tej je sedelo šest moških, na sredini je gorel ogenj. Neznanci so bili oblečeni napol po vojaško, napol civilno in poleg vsakega je ležala karabinka. Eden je od časa do

Zborovanje mariborske oblastne skupščine.

Maribor, 16. julija 1927.

V sredo, dne 13. julija, ob 8. uri dopoldne, se je sestala mariborska oblastna skupščina k izrednemu zasedanju. Dnevni red je:

1. Proračun za 1927-28.
2. Uredba službene pragmatike mariborskega oblastnega odbora in zavodov, ki so v njegovi upravi.
3. Oblastni denarni zavod.

Oblastni odbor v Mariboru bo predložil nov proračun in sicer za vse one izredne izdatke in za one lastne izdatke, katere ne bo krila država, ampak oblast sama. Prvoletni načrt proračuna, po katerem bo oblast prevzemala delokrog od države in istočasno tudi davčne vire, se bo dodatno izvajal, kakor bo to sproti ministrski svet na predloge posameznih ministrstev odločal in oddajal.

Ta poseben oblastni proračun predvideva 26,100.815 Din prometa. Za redne potrebščine izven delokroga, ki ga še prevzame od države, je v posebnem proračunu določenih 16,100.815 Dn stroškov. Za izredne potrebščine pa je predvidenih 10,000.000 Din. Med redne stroške so dane postavke za splošno oblastno upravo 1,142.500 Din, oblastno imovino 14,625.590 Din, razno pa 332.725 Din. Med izredne stroške pa je postavljenih 1,700.000 Din za poslopje, adaptacijo in nabavo upravnih potrebščin. Za javna dela, za okrajne ceste, za popravilo in izgraditev novih cest, za popravilo mostov, za podporo občinskih cest, za cestarje itd. skupno 1,971.500 Din. Za kmetijstvo in regulacijo potokov in rek skupno 3,760.000 Din. Za zdravstvo in socialno skrbstvo 1,800.000 Din. Skupno torej 10,000.000 Din.

Pri kritju potrebščin je oblastni odbor vpošteval izčrpanost prebivalstva in je segal po takih davkih, ki jih naš davkoplačevalec plača prostovoljno v tem smislu, da je od njegove proste volje odvisno, ali stori davku podvrženo dejanje ali ne, in da ne trpi nobene znatne škode, če dotičnega dejanja ne stori. K temu prištevamo davek na nočni obisk gostiln in kavarn; oblastni odbor je pri tem prelo postavljaj, da je le malo slučajev, ko bi bil kdo primoran, se poslužiti gostilne, oziroma kavarne tudi po 10. uri zvečer, in da vrši to največkrat prostovoljno; ob takih prilikah se pripravijo tudi večje svote denarja, tako da obiskovalec gostiln in kavarn predpisanega nočnega davka ne bo posebnost občutil. — Istotako se pri nas lov udeležuje tako, da ga izvršujejo skoro izključno premožnejši sloji; s tega vidika se predlaga 100%na doklada k državni pristojbini na lovske karte. — Predvidena je tudi 100%na doklada na državni davek od tantijem; tantijeme dobivajo upravni svetniki raznih delniških družb. Davek od tantijem nikakor ne bo vplival neugodno na razvoj delniških družb in na industrijo, ker zadene samo osebnih dohodke upravnih svetnikov, ki pripadajo izključno premožnejšim slojem in niso navezani samo na ta dohodek. — V kritje je postavljen tud predviden dobiček zdravilišča Rogaška Slatina v znesku 61.225 Din. — Glede Dobrne ni v proračunu nobe-

časa vstal in nekaj mešal po loncu ter ponvi, ki sta bila pristavljena k ognju. Uganil sem takoj, da so moji sosedji vojaški begunci ali po domače — dezertjerji.

Leta 1918 se je bilo nateplo ravno v od prometa odrezano Obsotelso dolino vse polno dezertjerjev. Tukaj so se tudi lahko skrivali po gozdovih in grajskih razvalinah pred žandarji. Tatvine ter ropi so bili na dnevnem redu in marsikdo, ki je branil svoje imetje pred dezertersko roko, je izginil pogledat pod odejo majke zemlje. In take tičke, ki so cenili človeško življenje manj nego eno muho, sem gledal jaz. Gotovo so me videli tudi oni, ker so kazali proti meni, nekaj šepetali med seboj, a se delali na zunaj brezbrizne za mojo navzočnost. Prepričan sem bil, da bo zdaj pa zdaj kateri pobral karabinko, jo nastvil k licu in požnoral po meni. Nič nisem imel seboj, niti noža ne in če bi bil kriknal na pomoč, ali se spustil v beg, bi bilo še poprej po meni. Zbežala mi je namah krasota Obsotelške doline, po glavi so mi plesali načrti ter ukane, kako bi se potegnil izpred teh nič dobrega obetajočih obrazov. Ako bi se bil pognal kar narvanost navzdol, bi padel v prepad, na levo ter desno bi me morala pogoditi kroglja. Dezertjerji so me polukavali škodoželjno, saj so znali dobro, da sem se zaprl sam v kletko, iz katere ne morem uiti živ. Gledali smo precej časa eden drugega, ne da bi kateri kaj pomignil ali spregovoril. Bogzna v koliko smrtnih nevarnostih sem že bil do tedaj in prav nič mi ni šinilo v glavo, kako bi si otel meso ter kosti pred to nevarno pastjo. Precej čez poldne je že bilo, ko je vstal eden od neznancev, potegnil proč od ognja pisiker ter ponovo in kazal tovarišem, da je vse kuhano in pečeno. Karabinko je vrgel preko rame, zagrabil lončeni vrč in se oddaljil, kakor bi šel po pijačo. Drugi so segli v žepe po nože in začeli dregati v kuhano in pečeno meso. Jedli so, vendar strogo pazili kot jastrebi, kaj bi drznili početi jaz. Oni z vrčem v roki je zavil iz gradu proti gozdu in stopal navzdol. Iz gozda je počil strel in iz več grl je riknil krik:

»Stoj!»

Zopet en strel in temu je sledilo pokanje ter praske-tanje kakor na fronti pri napadu. Ko sem prestavil pogled iz smeri strelav proti dezertjerjem na gradu, ni bilo od teh nobenega nikjer. Iz lonca ter ponve se je še kadilo, taborišče je bilo prazno, izpod hriba je še vedno pokalo in krogle so brenčale ter frčale mimo mojih ušes. Naenkrat sem bil zapleten v bitko, v kateri nisem znal, če nista morda prav obe fronti meni sovražni. Potegnil sem se za zid, da